

SCHULTHEIS KONRÁD.

SCHULTHEIS HENRIK.

RÓZSA UJSÁG.

Szerkeszti és kiadja :

Dr. KAUFMANN ERNŐ

Pécs-Szabolcsan,
Baranyában.

Rózsatenyésztők és rózsakedvelők
szakközlönye.

Előfizetési ára, postán
küldve :

Egy évre 2 frt.

Fél évre . 1 „

Évenként 10 szám.

Mindennemü postai küldemény a szerkesztő czime alatt adandó fel.

I. évfolyam.

Junius 1887.

1. szám.

ÜDVÖZLET AZ OLVASÓNAK!

Nem is szorul valami behatóbb okadatolásra, hogy Magyarorszában már ősi idők óta, milyen nagy szerepet játszik a rózsa. Talán nincsen olyan magyar ház, melynek kertjében, legyen az bár oly kezdetleges is, ott ne látnók a rózsabokrot, vagy a rózsatőt; a magyar költészetben pedig lépten nyomon találkozunk e magasztos virággal a „rózsás kedv“, — „rózsa ajkak“ s több e féle hasonlatokban elannyira, hogy a rózsa, még a korteskedés magasabb rendű művészetébe is belevonatik amaz ismert ősi kortes dalban:

„Az alispán kalapomra rózsát tett,
Most is ott van, hogy ha még el nem vezett!
Rózsa mellett szép a piros tulipán,
Piros borral itatott az alispán.“

Igaz ugyan, hogy ezen jellemző és valóban a hamisítatlan magyarság hangulatában tartott ősi nótában a tulipán is ott szerepel, azonban minden esetre csak mint alárendelt teremtmény, mivel maga a rózsa kétszer is fordulván benne elő, tulajdonosa még választó fennhatóságának tudatában is aggódig annak birtokviszonya fölött, a mi a rózsára nézve minden kétséget kizárólag különös megtiszteltetésnek a jele. — A választó honpolgárok ezen jellemző

nótát ezután lájdalom, csak minden öt évben fogják egyszer hangoztathatni, a mi azonban a rózsáértékéből mit sem von le, sőt mivel e fontos szereplése ezután még ritkábban érvényesülhet, csakis nyer tekintélyében. Már most azután nem fog találkozni magyar ember, a ki a rózsá fontosságát, már csak ebből a szempontból is ítélve, felfogni ne tudná.

Vegyük azonban a rózsát más szempontból is bírálat alá: Ki ne ismerné a művész ecsetjének ama remekét, midőn a ballépést elkövetett Vesta-szűz, a szigorú rendtörvények végrehajtásával a föld alá boltoztatik s a kíváncsi néző tömeg közül a kőtábla leborítása előtt egy rózsá röpköd az élve eltemetett Éva lánya lábai elé, kinek tán nem is volt nagyobb bűne egy természetkövetelte vonzalomnál. Éppen tán e rózsá tette neki enyhévé a borzasztó halált, melyet reá a törvény szigora kimért. Igen, egy rózsá, mely neki menyasszonyi- s egyuttal ravataldiszül szolgált; az örök szeretet jelvénye, mit az utókor hűségesen meg is őrzött! — Igenis megőrzött, mert a rózsát ott találjuk ma is a keresztység vagy felavatás asztalán, a nászbokrétában és a ravatalon egyaránt s nem is hizelgünk e virágnak akkor, ha őt a virágok Királynéjának nevezzük; de ne feledjük el azt sem, hogy a rózsá egyuttal az örök tiszta szeretet jelképe.

Szép rózsá csak okszerű tenyésztés által nyerhető; a magyar kertészetnek pedig dicséretére válhatik, hogy a rózsá tenyésztésében, — egészen csendben — oly nagy tekintélyt vívott ki magának már eddig is, minőt az alapos Németország tényleg felmutatni nem képes. — Azonban egy a bajunk: nem tudjuk czikkeinket vásárra vinni; — vagy mit is mondok: nem akartuk azokat trombita- és dobszó kíséretében még a valóságnak megfelelőleg sem feltüntetni. — Tehát e téren is csak „szerénykedtünk“ s iparkodtunk közönyünk által még a valódi tényálladékot is eltitkolni.

Ime! itt van azon indító ok, mely a kiadót e szerény szaklap létesítésére ösztönözte.

Alapjában véve, a rózsatenyésztés egyike a legnemesebb foglalkozásoknak s fölér legalább is a tekéző, kerékpározó, czéllövő

vagy vitorlázó sport céljainak értékével, mert egy sajátkezüleg nevelt nyiló királynéja a virágoknak, bizonyára nem csekélyebb örömet szül tulajdonosának, mint egy popombiró, egy sikerült nyolczas, egy centrum, vagy pedig egy félszeles lavirozás a sportvilágban.

A Rózs a Ujs á g hivatva lesz első sorban ama kapocs képviselőjére, mely a magyar rózsatenyésztőket és rózsakedvelőket összetartani szándékozik; — nincs itten szó sem babérokról, sem pedig anyagi érdekről, hanem csupán arról, hogy kivétel nélkül mindazoknak alkalom nyujtassék a rózsatenyésztés összes ágára kiterjedő eszmecsere, a kik a rózsával akár üzletszerűleg, akár pedig kedvtelésből foglalkoznak, hogy ezen az uton a magyar rózsaszat elérje azt, a mire tényleg hivatva van, vagyis: hogy szerepeljen Európában.

A Rózs a-Ujs á g előfizetési díja egy évre 2 frt o. é., mely díj, tekintettel a szerényebb vállalkozókra, félévenként 1 frtjával is elfogadtatik. Az összeg a kiadóhoz, legczélszerűbben postai utalványon küldendő be. — Évenként tíz szám fog megjelenni, deczember és január hónapok kivételével havonként; minden szám egy nyomtatott ivnyi terjedelemben, a szükség és lehetőség szerint ábrákkal is ellátva.

Felhivom tehát a magyar rózsatenyésztő és rózsakedvelő közönséget, ezen kertészetünk irodalmában oly fontos vállalat anyagi és szellemi támogatására.

Hazafias tisztelettel:

Dr. Kaufmann Ernő,
szerkesztő-kiadó.

Pécs-Szabolcsan, Baranyában.

A FÖLDI GILISZTÁRÓL.

A világhírű állatbölcsész Darwin 1882-ben egy oly munkát adott ki, melyben a föld alatt élő giliszták életmenete tüzetes megfigyelés alapján iratik le. — Szerinte a giliszták rendkívül nagy mértékben járulnak a talaj javításához, még pedig azáltal, hogy mig egyrészt a talaj mélyéből a felszínre juttatott s a kertészek ál-

tal igen jól ismert csigamenetes, nagyobbrészt finom földből álló ürülékeik, a földnek mintegy forgatását eszközlik, másrészt a mélybe ható csöves járataikon át a felszínről termékeny humus öblittetik az eső által a földnek mélyebb, soványabb rétegébe, ugyanezen uton légnemű trágyaanyagok is jutván oda. Ezenkívül maga a giliszta szerves anyagokat, egymint: leveleket, gazt s több efféle czipel le a mélységbe, melyek egyrészt a lakó csatornák kibélelésére, másrészt magának a gilisztának tápszerűl szolgálnak. — Ezen jelenségeket egybevéve, senki sem tehet ellenvetést a nagy tudós következtetéseinek akkor, midőn elhagyatott, vagy a vasat ritkán látó gazdasági területről van szó, de ha a kertészeknek tapasztalataira akarunk hivatkozni, akkor a földi giliszta korántsem hasznos ott, a hol az ily lassú, mintegy természetes talajjavítás, a gyorsabb és czélszerűbb mivelés által eszközöltetik, mivel ő kegyelme a kertészre nézve határozottan kártékonynak bizonyult be. Leginkább áll ez a rózsatenyésztésnél, úgy a szabadban, mint az edényben. — Talán fölösleges is felemlíteni, hogy elhalt, vagy pedig beteges rózsatők kiásása alkalmával mennyi giliszta található a gyökerek közvetlen szomszédságában; — az is tény, hogy épen ott, hol a talaj a trágyázás következtében kövérebb, sokkal több a giliszta, mint a sivár földben s mivel a kövér, de főképpen gyakrabban öntözött talajban a finomabb gyökérrostok dúsán fejlődnek, a giliszták épen ott csoportosulnak össze, hogy a friss gyökérrostokon a tő fejlődésének rovására hizlalódjanak. Legnagyobb tevékenységet fejtenek ki a giliszták a meleg hónapokban; — de meg is látni ám azután a tőn ez élősködők hatását; — a korona visszamarad fejlődésében; a kertész ezt a nagy forróságnak tulajdonítja, jól megöntözi a tőt, mire azután a gyökér sarjain élődő giliszta még jobban érzi magát, a rózsza pedig nem remontál, legfeljebb a hidegebb ősz beálltával hoz még néhány elcsenevészett virágot.

Sokan fognak tán találkozni, kik ezen állításnak hitelt adni egyáltalán nem hajlandók, azoknak azonban csak azt tanácsolhatjuk, hogy tegyenek egy finomabb gyökérzetű hónapos rózsza edényébe 4—5 darab jól kifejlett, egészséges gilisztát s biztosak lehetnek benne, hogy 2—3 hét elmultával, különösen ha az edényt jól öntözték, az előbb üde bokrocska elpusztul.

Nietner-nek nagy pompával, de sokkal kevesebb alapossággal kiadott óriási művében (Nietner: Die Rose) igen szép és tanulságos utasításokat kapunk arra nézve, hogy miként tartandók az edények távol a gilisztáktól, ha a szabad földbe sülyesztetnek; azonban nem találjuk a gilisztát a rózsza ellenségei közt felsorolva, bár a többi

fejezetekben többször tétetik említés annak kártékonyságáról, de kipusztításáról — megfoghatatlan módon — egyáltalán megfeledezett e különben jeles német rózsatenyésztő. Nem szándékunk ugyan a német a l a p o s s á g ellen e miatt vádat emelni, hanem azon okból, mivel a giliszta kártékonysága minden oldalról kellőképpen bebizonyult, Nietner mulasztását fogjuk helyreütni, ha azon módszerekre térünk át, melyek által ezen szemtelen földalatti ellenség alaposan kipusztítható.

A szabadban álló rózsató gyökerei körül, főképpen akkor, ha az szabályszerű trágyaönteléssel láttatott el, mindenkor b i z t o s a n föltételezhetjük a giliszta jelenlétét. Ezen föltevésünk a legtöbb esetben az ellenség sajátyszerű, a talaj fölületére rakott csigás-csavaros menetű bélürüléke által is megerősítést nyer, annak hiánya azonban korántsem zárván ki a giliszta jelenlétét. — Már most lássunk a dologhoz! — Legalkalmasabb idő a giliszta kipusztítására egy meleg eső után következő csendes, derült vagy borult nap; — ilyenkor a kora délelőtti, vagy késő délutáni órákban, csendesen közeledünk a tő felé; oda érve néhány másodpercig veszteg állva maradunk, azután megfogjuk a karót a tővel együtt s lassú, de kissé erőteljesebb i n g a t ó mozgásokat csinálunk a kézbe fogott karóval és tővel minden irány felé rövid, 2—3 másodpercnyi időközökben. Óriási lesz meglepetésünk, hogy mily eszeveszetten törtetnek a felszínre a megrémült giliszták, hogy megfogva, egy magunkkal e célra hozott s kevés száraz port vagy homokot tartalmazó edénybe összegyűjtessenek. Nem szabad azonban a férget azonnal elkapnunk, ha már egy része a földből ki is bútt, mivel ilyenkor rögtön visszahuzódási kísérletet tesz s ha most azt nagyobb erővel húzzuk, könnyen be fog szakadni, mely esetben egy szélesebb késsel alászúrva, a bennmaradt részletet ki kell vetnünk, különben fáradságunk dugába dől, lévén a gilisztának oly életerejé, hogy a hány darabra szakítatik vagy metszetik, megannyi új állattá fejlődnek a felosztott darabok. Tehát legjobb, ha bevárjuk, míg a giliszta vagy egészen előbúvik, vagy pedig csak kis darabja van még a földben, midőn minden aggodalom nélkül megragadhatjuk azt. Tanácsos ezen műveletnél a tő mellett egy ideig guggolva maradni, míg meg nem győződünk arról, hogy több giliszta nem búvik elő. Bokorrózsáknál, ha azok mellett karó van, elegendő csupán a karónak a megingatása is; ennek hiányában a bokor körül óvatosan, — nehogy annak gyökereit megsértsük, — karót szúrunk rézsutosan a mélybe s ezen karót ingatjuk meg, vagy esetleg a bokor nyakát fogjuk markunkba s ezt mozgatjuk meg, arra azon-

ban ügyeljünk, hogy minden ilyenmü műveletnél a talaj mélyében rendüljön meg, mivel a giliszták csak a megrendült területből lomolnak elő. Az utóbb leirt karóbeszúrás által minden területről kiugraszthatók a giliszták.

Egyszerü fakaró helyett, igen czélszerű egy négyszegletes vasrudat használni, mely 3 láb hosszúsággal birjon, vastagsága pedig fél hüvelyknyi legyen. Ezen vasrúd egyik vége mintegy hüvelyknyi szélességben véső-alakulag laposra legyen kovácsolva, másik végére pedig egy furónyél erősítették harántul, hogy így két kezünkkel megfogva, könnyen szúrassuk azt a földbe. Eltekintve attól, hogy ily földfúrót minden kovács jutányosan készíthet, a műszert igen könnyen és biztosan kezelhetjük s a gilisztavadászaton kívül még más, későbbben felsorolandó czélokra is használhatjuk. — Nagy szárazság idején csak akkor érünk czélt ezen vázolt irtási módszerrel, ha a tő körül 1 — 1^{1/2} lábnyi tányért készítünk s azt 1—2 napig bőségesen megöntözzük. — Rendkívül ajánlatos, ezen különben igen egyszerü irtásmódot évenként többször ismételni, hogy így a giliszták felszaporodását alaposan meggátolhassuk.

(Folyt. következik.)

BIRÁLATOK.

1. **Antoine Mermet.** — *Thea-hybrid.* (Guillott filis, 1883.)

Csaknem két évtized választja el e jeles faj létrejöttét, a most már világszerte ismert és kedvelt *La France thea-hybrid*-faj keletkezésétől. Mind a kettő csakugyan becsületére válik megteremtőjének s nem is csatlakozunk, ha e fajnak éppen oly jövőt jósolunk, minőt a *La France* már elért s még ezután is elérni fog. — Virágja igen nagy, jól telt, sötét karmín-rózsaszínü, kehelyalaku, a szirmok világosabban szegélyezettek; ildomos tartásu, könnyen felnyílik s igen kitünő rózsailleséggel bir. A mi a virágzatát illeti, csakis jót és szépet lehet e fajról följegyezni, mivel igen dús virágzat mellet rendkívül gyakran remontál s csaknem biztosan állithatjuk, hogy éppen úgy elsős, mint utolsó a viritásban. (Szabolcsan egy 3 éves magas tő, már Május 23-án nyílott.) A bokor növése erős, de nem sudaras; lombozata igen sűrű, telt zöld színü, gyengén barnás árnyalattal. A vesszők nagy hajlandóságot mutatnak koronaképződésre; fában szegényebbek, belül dúsabbak, szép simák s minthogy igen sűrűen törtetnek elő, a korona idomitása rendkívül könnyen eszközölhető. — Igen nagy előny e fajnál a

hideg iránti érzéketlenség. Oly vidéken, hol a tél nem szokott szibériai keménységet ölteni, kivált északról fal, vagy sűrű bokrok által védett helyen, nem is szükséges e fajt letakarni; szabadon, vagy pedig nagy hidegnek kitett helyeken csak könnyű takarást adjunk a koronának, mivel ily kezelés mellett a tő idővel annyira megedződik, hogy letakarása teljesen fölöslegessé válik; másrészt pedig a le nem takart tő rendszeren korábban nyílik s szebb koronát képez. — Nagyon jó tulajdonsága még e korcsfajnak a dugványozhatóság is; — csaknem oly könnyen szaporítható dugványgalyakkal, miként egy bengálrózsa; az ily dugványtők pedig az edénytenyésztésre igen nagy előnnyel használhatók. — Hogy hajtatasra mennyiben alkalmas e faj, nem birunk még kellő adatokkal, azonban három darab, jan. 24-én a melegházban caniná-ba szemzett hajtáson, már márczius elején bimbók jentek meg, melyek okvetlenül fel is nyíltak volna, ha a tő kimélete miatt le nem csipettek volna. — Ugy látszik, hogy az Antoine Mermet az üdészeti hajtatasra még becsesebb leend a La France-nál, mely rokon faja pedig tudvalevőleg egyike a legkitünőbb hajtató fajoknak.

A mi e jeles korcsfaj eredetét illeti, a termesztő csak annyit juttatott nyilvánosságra, hogy az a Mad. Falcot thearózsától származik. Ez alatt minden esetre azt kell értenünk, hogy a Mad. Falcot érett magvai elvettétvén, az ezekből nyert rózsafajok egyike adta az Antoine Mermet-t. — Itt a termelő kertész nagy bölcsen elhallgatja amaz apa-fajt, melynek himpora a Mad. Falcot bibéit megtermékenyíté s ezt igen helyesen teszi; nem azon okból mintha tán véletlenül jutott volna e szerencsés fogáshoz, hanem hihetőleg azért, mivel tán egészen más korcsfajra tette a keresztezési kísérletet mint a minőt kapott; — meglehet ugyanis, hogy ugyanazon gyümölcs magvainak többi eredményei, az Antoine Mermet-től teljesen elütő korcsokat adtak s így e jeles tenyésztőben felkelhetett a gyanu, hogy a mesterséges keresztezéseknek értéke, korántsem felel meg a mai napon uralkodó ama nézetnek, mely szerint a rózsakorcsok éppen oly könnyen nyerhetők, mint pl. a ló és a szamár keresztezéséből az öszvér. — Miután itt a keresztezések bővebb tárgyalása nincsen helyén, az Antoine Mermet-ről még csak annyit említhetünk fel, hogy az apa-faj, a legnagyobb valószínűség szerint valamely remontáns rózsza lehetett. — Nem is szükséges a rózsakertészeket ezen faj kiterjedtebb tenyésztésére figyelmeztetni, mivel jeles sajátosságai ugyis mihamar utat törnek annak tömeges termelésére, csak még annyit jegyzünk meg, hogy a nemesítés magasan és félmagasan eszközöltessék, mivel a vesszők oldalagos hajtásai mellett a bokortermelésre nem alkalmas e különben minden tekintetben kitünő faj.

2. Cheshunt Hybrid. — *Thea-hybrid*. (Paul & Son, 1873.)

Az európai, de különösen a francia rózsakertészek árjegyzékeiben, e rózsafaj nevét helytelenül találjuk kiírva. Ismeretes dolog, hogy az angolok után Európában a francziák következnek a nemzeti tulkapásnak nem éppen dicsérendő tulajdonságában; — miután pedig a németek leginkább hajlandók a francziák a la ki szokásaikat átvenni, mi magyarok, rendesen harmadik kézből szoktuk kapni az angolok által tenyésztett rózsák neveit s így lett a legtöbb honi rózsatenyésztő lajstromába e faj igen helytelenül: *Cheshunt-Hybride* névvel beiktatva, a helyes *Cheshunt-Hybrid* helyett, miként ez utóbbi név az angol tenyésztő árjegyzékében, kétség kívül helyesen kiírva van.

Ezen különös *korcsfaj* (hybrid) sokkal több tulajdonságával bír a remontáns-, mintsem a thearózsáknak. Igen sudaras, kúszó növést; levelei kemények, sötétzöldek, rendkívül tartósak, megvényülve kissé elbarnulnak. A virág nagy, 8—10 centiméter átmérőjű, erősen tömött, csészealaku, ildomos tartású, cseresznyepiros, közepén sötétebb, hátsó lapja világosabb, finoman erezett, kemény szirmokkal; rendkívül tartósan nyiló, végre ami éppen nem hozza a thearózsák közelébe, kitűnő jó rózsailleséssel bír. — Maga a virágzat nem mondható dúsnak és az ujravitás, vagyis remontálás tulajdonságával nem igen dicsekedhetik; ritkán tapasztalható egy nyáron második és még ritkábban harmadik virágzása, mely hibája miatt nem sorozható a különben dúsnak és gyakori viritásukról ismert theakorcsoknak még csak második osztályába sem. Maga a tenyésztő, William Paul ur, a Paul & Son cég egyik tagja azt állítja, hogy e fajt a Mad. de Tartas thearózsa azon gyümölcsének magvaiból nyerte, melynek nyiló virágjába a Prince Camille de Rohan remontáns faj himpora mesterséges uton vitetett át s ez által a Mad. de Tartas virágbibéi megtermékenyültek. — A müleges keresztezés értékének kétséges volta a Cheshunt Hybrid-nél egyáltalán nem nyer megerősítést, mivel a bokor félkúszó növése arra mutat, hogy az anyafaj, (Mad. de Tartas) inkább valamely kúszórózsa himporával lett, tán egy észre nem vett kis rovarka által megtermékenyítve. A müleges keresztezésnek nagyon is kétséges értéke miatt azonban ilyenmü természetrajzi bölceletektől el kell tekintenünk s az előttünk álló korcsfajt csupán kertészeti szempontból kell bírálat alá vennünk.

A Cheshunt Hybrid nálunk télálló; még nagyobb, 18—20 R^o hidegnél sem igényel letakarást, elannyira, hogy a következő tavasszal még legvégső csúcsai is rügyeznek s kihajtanak. Szereti különben a meleg, napos helyeket s kúszó növése miatt gyökérbe nemesítve, különösen délnek és nyugatnak fekvő falak és kerítések díszítésére kitűnő fajnak bizonyult be. — Magasan egyáltalán ne nemesítsük, mivel lecsüngő, ugynevezett szomorú rózsatőnek nem bír elég vékony és hosszú vesszőkkel. Koronás kerti tőnek pedig azért nem ajánlatos, mivel a nyesést egyáltalán nem tűri; a nemesítés pontjából azonban tanácsos csak egy, legfeljebb két erősebb hajtást kinőni hagyni, a többi rügyeket pedig szorgalmasan tördeljük ki. Liszt-harmat (Mehlthau) iránt e faj nem fogékony, nagyobb szeleket is jól elvisel, nyiló virágja pedig még a tartósabb esőzésnek is ellenáll.

3. *Princesse Marie. Rep.* (1829, tenyésztője ismeretlen.)

Könyvekben és a kertészek árjegyzékeiben e hálados, deli termetű rózsafajt, a kúszórózsák csoportjába találjuk beosztva. Egy teljes diszében álló, viritó tőnek már első megtekintése sem látszik igazolni emez osztályozás helyességét, bár a lombzat s a vesszők sudaras növése határozottan kúszórózsára vallanak is. Éppen a virágzat az, mely kétségen kívülé teszi, hogy itt egy kúszó-hybrid-fajjal van dolgunk, melynél a magot szolgáltató anyafaj hihetőleg tiszta kúszófaj lehetett, valamely bourbon- vagy Noisette-faj keresztezéssel. Eme díszes és minden tekintetben művelésre érdemes faj tenyésztője ismeretlen; az irodalom csupán termesztésének évszámát birta megmenteni s így keletkezésének közelebbi adatai előttünk rejtve marad, tak. — Maga a ritka növésű bokor karsú, csak alig kúszó, fényes simade kemény vesszők által képeztetik, melyen a levelek távol állók; — nálunk teljesen télálló. A lombzat szintén ritka s a kúszórózsák lombzatának minden sajátságával fel van ruházva. Virágja kicsiny, néha középnagy, szép tartású, többnyire egyesen álló, csészealaku, jól telt, tiszta halvány rózsaszínű és gyengén, sajátságosan illatozó. A virágnak e felsorolt tulajdonságai, valamint azon kiváló, a kúszórózsákat csak kivételesen illető körülmény, hogy a bokor rendkívül gyakran és s z a b a d o n remontál, nem engedik meg e fajt a tiszta kúszó fajok közé sorolni, a rózsatenyésztőket pedig arra indították, hogy a faj neve mellé oda írják a *sempervirens*, vagyis folyton nyiló megkülönböztető jelzőt, ami különben a botanikusoknál az osztályozásra is vonatkozik.

E jeles és kiválóan díszes faj tenyésztése mindenkinek melegen ajánlható; — vékonyabb és rövidebb növése, félmagas nemesítést is megenged, a nyesést is meglehetősen tűri, gyökérbe nemesítve pedig alacsonyabb kerítések, vagy félmagas falak mellé nagy előnnyel ültethető. — Folytonos virágzása miatt e remek rózsafaj egész nyáron át diszére válik a kertnek, az üzlet embereinek pedig rendkívül dűsan téríti meg a rá fordított csekély fáradságot és költséget. Hogy a téli hajtásra mennyiben volna alkalmas, még további kísérletekre van szükségünk.

4. *Triomphe d' Angers. Rem.* (Moreau & Robert, 1862.)

Csak kevés rózsakedvelő kertjében találjuk meg e kitünő remontáns rózsafajt, az üzlet emberei közt pedig valóban csak elvétve akad egy-egy, aki ezen faj értékét kellő figyelemre méltatná. A rózsza sötét, bársonyos, biborvörös, közepén élénk tüzvörösbe átmenő; középnagy, félgömb-alakulag boltozott, némileg a györgyikehez hasonló és nem lapos, miként az a legtöbb rózsakertész árjegyzékeiben leírva van; jól telt, kagylóalaku szirmokkal, igen jó illattal, szép tartással. A bokor növése erős, jól kinyúló, de a vesszők fában szegényebbek és bélben dűsabbak. Lombzata telt, zöld, pirosas kinyomattal, állandó. Nálunk e faj teljesen télálló; még dugványozás által nyer bokrai is nyitva hagyhatók, mivel 18—20° R. hideget is kiállanak minden káros következmény nélkül. — Eme felsorolt jó tulajdonságai mellett e faj még három nevezetes és az üzletkertészre nézve rendkívül fontos tulajdonsággal bír, u. m. 1.) dűsan és igen gyakran virágzik; 2.) a bimbók készsége

gesen, könnyen és szabatosan nyílnak fel; 3.) a faj dugványozás által igen könnyen szaporítható. — Ezen utóbbi három kiváló tulajdonsághoz még egy negyedik is járul, ugyanis: igen alkalmas e faj az edénytermesztésre.

A felsorolt számos jeles sajátság mellett e fajnál csakis a virágok gyorsabb elhervadása eshetik mértékbe mint hátrányos tulajdonság, ami azonban, tekintettel azon körülményre, hogy e faj csak kissé kedvező feltételek mellett is, csaknem havonként remontál és dúsan virágzik, számításba alig vehető. Mint koronás fácska, vagy pedig mint bokorrózsa, e faj egyaránt nemesíthető s a rózsás kerteknek egész nyáron át díszes alkatrészét képezi. Miután e rózsafaj a téli hajtásra is képesnek bizonyult be, minden esetre az első rangu fajok közé sorolható.

Eredetére nézve nincsenek biztos adataink, azonban közel áll a feltevés, hogy egy oly remontáns anyától származott, melynek bibéi tán egy bengálrózsa himporával lettek termékenyítve; erre vall legalább a vesszők szegénysége fában és gazdagsága bélben, de főképpen a gyakran megújuló virágzat s a dugványok könnyü megeredése.

Felesleges is felemlíteni, hogy e faj tenyésztése mindenkinek igen melegen ajánlható.

5. **Baronne de Sinéty.** — *Thea.* (Gonod, 1883.)

„Sötétsárga, a szirmok hátsó lapja rózsaszínnel árnyékolt; nagy, telt, szép alkotásu, centifolia alaku, jó tartással; igen dúsan nyíló, kúszó.“ — Így hangzik e faj leírása magától a tenyésztőtől s a kinek alkalma volt e fajt nemesíteni, meggyőződhetett róla, hogy a tenyésztő a leírást a tiszta valóságnak megfelelőleg, lelkiismeretesen adta a vevők kezébe. Nem volna kifogásunk e faj ellen akkor, ha virágjai nem lennének centifolia-alakuak, a mi a thearózsáknál, de különösen e fajnál, egyenértékü a tökéletlen felnyílással s miután a tapasztalat bebizonyította, hogy e fajnak egyetlen egy bimbója sem képes felnyílni, művelésre méltónak egyáltalán nem tekinthetjük. Szinezete sem új s hasonló szinezetü jól felnyíló fajokkal, minő pl. a *Mad. Bérard*, még csak össze sem hasonlítható. Hogy edényművelésre, vagy hajtásra használható-e, nem birunk kellő adatokkal, de igen nagy a valószínűség, hogy e faj, mely különben még most is magas áron hozatik a piacra, rövid idő múlva az elzüllött és teljesen feledésbe ment fajok névtárába fog kerülni.

Különfélék.

A rózsafajok rövid jelzése.

A kertészek árjegyzékeiben, a jelző táblácskákon, szakkönyvekben és szaklapokban, az egyes fajok azon növénytani csoportjai, melyhez egy rózsafaj tartozik, rendszeren rövidített alakban szoktak jeleztetni; ezen jelzések azonban a nemzetiségek és a

rózsászat czéljai szerint rendkívül változók. Természetesen leghelyesebb lenne eme jelzéseknél a növénytani műkifejezéseket szem előtt tartani; ez azonban ma már csakis egy nemzetközi megállapodás útján volna elérhető, mivel a babyloni átok ide is oly mérvben furakodott be, hogy egyik nemzet a másik jelzését nem képes megérteni. — Részünkről a rózsatenyésztés kertészeti versenynek tekintetik s mint ilyennél csakis oly jelzéseket használhatunk, melyek az általános forgalomban már is elvannak fogadva. Ezen jelzések pedig a következők:

- Alba* = *Rosa alba*.
Alp. = *R. alpina*.
Banks. = *R. Banksiae*.
Bract. = *R. bracteata*.
Cent. = *R. centifolia*.
Cent. m. = *R. centifolia muscosa*.
Cent. m. b. = *R. centifolia muscosa bifera*.
Cent. Pomp. = *R. centifolia Pomponia*.
Dam. = *R. damascena*.
Gall. = *R. gallica*.
Rem. = *R. hybrida bifera*, vagyis remontáns-rózsa.
Ind. = *R. indica*, vagyis bengál-rózsa.
Borb. = *R. indica borbonica*, vagyis burbon-rózsa.
Ind. hyb. = *R. indica hybrida*.
Lawr. = *R. Lawrenceana*.
Nois. = *R. indica Noisettana*, vagyis Noisett-rózsa.
Thea = *R. indica odoratissima*, vagyis *thea*-rózsa.

Lut. = *R. lutea*.

Mosch. = *R. moschata*.

Mult. = *R. multiflora*.

Pimp. = *R. pimpinellifolia*.

Rep. = *R. repens*, vagyis kúszó-rózsa.

Rub. = *R. rubifolia*.

Rug. = *R. rugosa*.

Semp. = *R. sempervirens*.

Sulph. = *R. sulphurea*.

Már most ha irva van: *Général Jacqueminot, Rem.*, úgy jelezve van, hogy az adott faj a *rosa hybrida bifera*, vagyis a remontáns rózsák csoportjához tartozik s így tovább. — Különösen fontos e csoportjelzés mindenkor kiétele azért is, mivel hasonló névvel különféle csoporthoz tartozó rózsafajok is léteznek; így pl. *Abel Carrière Rem.* és *Abel Carrière Cent. m. b.*, tisztán jelzik, hogy az egyik a remontáns, a másik pedig a remontáló moha-rózsa csoportjához tartozik. — A mondottak alapján nem ajánlhatjuk eléggé a rózsászoknak a jelző használatának megszokását, mivel csakis ezáltal kerülhetők el, a gyakran oly nagy kellemetlenséget okozó tévedések.

Folyékony trágyaöntelék. — Egy német kertészeti újság mint különösen hatékony trágyát, a fészügyárosoknál használt szarvak forgácsát, hulladékát ajánlja. Szerinte ezen szarú-hulladékból 10 kilót 2—300 liter vízbe kell tenni, legcélszerűbben egy hordóban s ott 2—3 hétig, néhányszor felkavarva állani hagyni. Ez idő alatt, különösen ha az időjárás melegebb volt, a szarú-állományban összetömörült trágyaanyagok átmennek mint oldat a vízbe s ilyenkor a rózsák töve

mellé, vagy a cserépbe öntve, azok növést, különösen nyári időben rendkívül elősegítik. Az illető rózsakerész emez állításához szó nem fér, azonban az így előállított trágyaöntelék általános elterjedésnek még akkor sem nézhetne eléje, ha a trágyázási eljárásoknak legjobbját képeznék is. A szarúhulladék ugyanis ritka madár s csak nagyobb fészűgyárosoknál kapható a kívánt mennyiségben; ha pedig a gyógyfűszerárustól hozatjuk azt mint „rasura cornu cervi“, úgy oly magas árakat kellene érte adnunk, hogy végre egy rózsátó trágyázása többbe kerülne, mint maga a tő. Másrészt, miként azt maga a cikk írója el is ismeri, e folyékony trágya kiállhatatlan büzt szokott terjesztetni. Nézetünk szerint azon rózsatenyésztők, kik ily szarúforgácsok birtokába jutnak, igen helyesen teszik, ha azt a rózsátó körül hintve, a földbe azonnal belekapálják, mivel ilyenkor a vegy bomlás a talajban történvén, a trágya alkatrészeiből mi sem veszt el, a kezelés pedig a lehető legegyszerűbb.

A levéltetvek ellen. — Ha még oly eldugott és védett helyen tenyésztünk is rózsát, szobában, szabadban, vagy a melegházban, miként naponkint a világosság, úgy jelenik meg ezen alkalmazatlan rovar, hogy felszaporodva elégtelenítse rózsáinknak éppen legyengédebb hajtásait. — A kertészek azt állítják, hogy a levéltetvek nem okoznak kárt a rózsában; de ha azt kérdeznők tőlük, hogy okoznak-e hasznót, bizonyára nem felelnének igenlőleg e váratlan kérdésre. — Még a leglaikusabb rózsatenyésztő sem hiszi el, hogy egy oly gyenge rózsahajtás, melynek csúcsán 500—1000 levéltetű szívódik, ez által ne hátráltatnék fejlődésében; másrészt pedig e tömredék számban megjelenő élősd, oly tömötten lepi el a hajtásokat, hogy messziről még a legsudarabb fajt is

moharózsának tarthatnók. — Legegyszerűbben az ujjakkal simíthatjuk le e férgeket; ez által azonban ujjaink nehezen lemosható sárga színt vesznek fel s a bőr¹ száraz pergamentszerűvé válik; némelyek kénport, mások rovarport hintenek ecsettel a tetütömrege. — Egy agyafűrt kertész azt állítja, hogy a kendertől, különösen ha az virágzásban van, úgy fél a levéltetű, mint az ördög a tömjéntől s azoknak, kik a rózsák közé nem akarnak kendert vetni, azt ajánlja, hogy vessék a kendert máshová, bugáit azután vágják le s azon zölden tegyenek néhányat a rózsa koronájára, biztosak lehetnek benne, hogy rózsáik mentesek maradnak a levéltetűtől. — Hogy mennyiben áll e föltevés, nem akarjuk kísérlet előtt eldönteni, tény azonban, hogy a kendernek kábító kigőzölgése van s így az említett állításnak ellene semmi nem szól. — Egyszerű eljárás, próbáljuk meg!

Futóhajtások elpusztítása. — Tavaszszal és nyár elején lepik meg a kertetst itt ott a rózsátók tájékán kibuvó sarjak, az úgy nevezett futóhajtások (Ausläufer). A canina- és a Manetti-alanynak van ezen csunya szokása úgy, hogy a gyökér nyakából, de néha mélyebben fekvő vastagabb gyökerekből is, 1—2 méternyire elnyulik a föld alatt az ily futóhajtás, hogy azután fejét ott kidugja. — Az alanyul használt vadoncznak e természetes tulajdonságát a botanikusok: „szaporodás gyökersarjak által“ — elnevezéssel ismerik; — nem egyéb az, mint a vadoncznak szaporodási törekvése s ezt a létérti küzdelmet nem is lehet neki rossz néven venni. — Régi és világos dolog, hogy futóhajtásokat eresztő alanyban a nemes korona elsatnyul, sőt ha a tő magára hagyatik, el is vész. — A legtöbb rózsakertész beéri azzal, hogy az így kibútt vadonczt hosszabb pengéjű késsel a

föld alatt elmetshi; — pedig ez helytelen, hanyag eljárás, mert nemsokára ugyanazon helyen, egy helyett két, három hajtás fog kibujni, természetesen legnagyobbbrészt a nemes korona rovasára. — Ha kertünkben ily futóhajtást veszünk észre, fogjunk kezünkbe egy kicsiny, keskeny gyomlálókapat s induljunk el a föld alatt a futóhajtás mentén türelmes kitartással a kiinduló pont felé, mialatt a bal kezünk folyton a futóhajtást tartja s azt fölfelé feszíti. Néha 1—2 méternyi utat is fel kell vájnunk, míg a futóhajtás kiindulási pontjához érünk, hol azt azután éles pengével mélyen a tövében messzük ki.

Nem ritkán és különösen ott, hol több rózsató van egy csoportban, egé-

szen más alanyból indul ki a futóhajtás, mintsem kezdetben azt gyanítottuk. Csak nagy ritkán fordul elő az eset, hogy a futóhajtás valamely nagyobb gyökérág alatt halad el; ilyenkor azt óvatosan kihúzzuk a gyökéralól s úgy haladunk tovább a kifejtésben. — Igaz ugyan, hogy ezen pusztításmód kissé fáradságos s különösen gyöttri a kertészt a hosszabb türelmes guggolás, de az eredmény csakis ezen mód szerint biztos, a rózsakertésznek pedig a guggolás oly szokása legyen, mint a matrónak az árboczmászás; — sem az egyiknek, sem a másiknak nincsen joga ez üzletével járó fáradalom ellen panaszkodnia.

UJ RÓZSAFAJOK 1887-re.

Comte de Paris. (Lévêque et fils.) — *Remont.*

Rikító piros, élérk karmazsinnal barnásan árnyalt; nagy, telt és igen szépen alkotott, növése igen erős s a tenyésztőnek egyik legjobban sikerült faja.

American Beauty. (1885.) G. Bancroft.) — *Thea-hybrid.*

Rózsás-piros, igen nagy, igen telt, merev hosszú kocsánnal; jó tartásu, egyenesen álló, rózsaillatu. Növése mérsékelt, igen dúsan nyiló, ugy a szabadban, mint hajtásra kitünő faj.

Gloire d'Olivet. (Vigneron). — *Borbonica.*

Gyengéd lilla-testszinü, nagy, telt, gömbalaku, bimbója hosszas. Erős sudaras növése és dúsan nyiló. „M. Dubost“ származéka.

Grandiflora. (Bernaix.) — *Polyantha.*

A bokor igen erős növése, hatalmas

sima vesszőkkel; levele fénylő, petealaku, csupasz; hajtásai csak gyéren tüskézettek; a tüskék erősek és kampósak. Virága nagy, 4 - 5 cm. átmérőjü, egyszerű, fehér. — Ezen sajátosságos, a régi Polyantha-rózsából nyert új faj, nem disz-rózsának, hanem a lánynak használtatik, még pedig korai hajtató-fajok számára, melyek azután korai és dús nyilásából sokat vennének fel. Csupán a kiterjedtebb alkalmazás fogja beigazolni, mennyiben lehet a termelő leírásának hitelt adni.

Jegyzet. — Az új fajok leírásánál természetesen csak a termelő által leirt tulajdonságok soroltathatnak fel, míg valamely rózsafajnak hazánkra vonatkozó viszonyai, tüzetesen a bírálatok rovatában fognak közöltetni, mindenestre néhány évi pontos megfigyelés alapján, mire nézve az adatok beküldése minden rózsabaráttól igen szívesen fogadtatik el s a bírálatoknál fel is használtatik. (Szerk.)

Szives tudomásul.

A Rózs a-Ujs á g első száma, mint mutatványszám, több czimre küldetik meg s visszaküldésére egyátalán nem tartatik igény, mivel a második szám s a következők már csak az előfizetőknek küldetnek. — Tisztelettel felkérem a rózsászat barátait ezen magyar szaklapot ismerőseik körében megismertetni s terjeszteni, hogy a n y a g i és s z e l l e m i támogatás mellett az irodalom terén rangjához méltó állást foglalhasson el.

Csere- és vételhirdetések.

Ezen rovat alatt a „R ó z s a U j s á g“ előfizetőinek egy éppen oly új, mint fontos előnnyel kedveskedik. — Igen sokan vannak ugyanis a rózsászok közt, kik gyűjteményüket újabb fajokkal szeretnék gazdagítani s máris számos, vagy rikta fajjal rendelkezvén, ezért cserébe a hiányzó fajt honi kézből óhajtának nyerni, egyenértékű csereküldemény mellett. — Az eljárás igen egyszerű: minden rózsász tart egy kis fa-skatulyát s abba nedves moha közé csomagolja a cseretárs által óhajtott galyakat. A mint a cseretárs a küldeményt átvette, azonnal becsomagolja a kapott skatulyába a küldőtől kívánt fajokat s haladéktalanul postára adja azt. Hogy ki legyen az első küldő, az attól függ, hogy ki óhajtja először a cserét. — Az ily csere által teljesen ki vannak zárva némely külföldi vérszopók, a magyar pénz pedig megmarad itthon, vagy legalább a magyar monarchiában, a rózsászok pedig elérték céljukat csaknem ingyen, mivel a postaköltségek is államunk javára szolgálnak. — A csere-re vonatkozó k i n á l a t o k a t és k e r e s l e t e k e t a „R. U.“ bárkitől d i j m e n t e s e n közli; éppen ily díjmentességet nyújt e lap azoknak is, kik valamely k e r t é s z e t i tárgy vételét óhajtják.

Tisztelettel:

Dr. Kaufmann Ernő,
szerkesztő.

Pécs-Szabolcson, Baranyában.

HIRDETÉSEK.

A *Rózsa-Ujság* minden néven nevezendő hirdetésekét elfogad a következő árakon:

$\frac{1}{8}$ oldal	egyszeri beiktatása	1 frt 50 kr.
$\frac{1}{8}$ „	kétszeri „	2 „ 50 „
$\frac{1}{8}$ „	ötszöri „	5 „ — „

$\frac{1}{4}$ oldalnál ezen díjak kétszerese számítatik.

$\frac{1}{2}$ oldalnál 10°/_o, egész oldalnál 20°/_o engedménynyel.

Mellékletek külön egyezmény útján fogadtatnak el.

A hirdetésekön kívül elvállal a szerkesztőség mindennemű közvetítést s a rózsakertészetre vonatkozó kérdésekre díjtalanul válaszol.

Rózsaszemek,

A nyári nemesítéshez az alább jelzett fajokból

kitünő minőségben, s megbízható fajnevekkel,

galyanként 3—4 szemmel, a faj minősége szerint 6—12 krért küldetnek postai utánvétellel, vagy az összeg beküldése mellett a levélpóstával.

Kisebbszállítványok csomagolásáért 10 kr. számítatik, nagyobbaknál megfelelőleg 15—20 kr., mely összegben a szállítólevél is bennfoglaltatik.

Az egyes lajstromokban a fajok szín szerint vannak sorozva; a legelső a legvilágosabb, az utolsó a legsötétebb faj.

1. Kúszórózsák.

Md. Nancy de Parabére.
De la Griffériaie.

2. Thearózsák.

Mad. Maurin,
„ Hippel. Jamain
Sombreuil
Bourbon
Homére

Clément Nabonnand
Gloire de Dijon
Maréchal Niel
Marie Van Houtte
Belle Lyonnaise
Anna Olivier
Perle de Lyon
Béauté de l'Europe
Mad. Welche
Adrienne Christophe

Mad. Lambard
Reine Mar. Henriette
André Schwartz

3. Theahybridák.

Duchess of Connaught
La France
Camoëns
Cheshunt Hybrid
Antoine Mermet

4. Noisett-rózsák.

A' Bouquet d'or
Révê d'or
Orphirie
William A. Richardson

5. Noisett-hybridák.

La Coquette des Blanches
Mad. Alfr. de Rougemont

6. Bourbon-rózsák.

Blanche Lafitte
Reine des Iles Bourbon
Hermosa
Souv. de la Malmaison
Louise Margottin
Prince Napoléon
Md. Forcade de la Roquette

7. Bengál-hybrida.

Great-Western.

8. Remontánsok.

Merveille de Lyon
Wite Baronness
Mabel Morisson
Md. Olympe Tereščenko
Jules Finger
Mad. Jules Grévy
Captain Christy
Mlle. Eugénie Verdier

Marguérite de Roman
Mad. Montet
Baronne de Rothschild
Antoine Mouton
Mlle. Maria Verdier
La Favorite
Souv. du Prés. Porcher
Etienne Levet
Oxonian
John Hopper
Mad. Boll
Jules Margottin
Edouard Morren
Paul Richard
André Dunant
Golfe Jouan
Souv. de Léon Gambetta
Paul Neyron
Mlle. Annie Wood
Md. Marius Coté
Countess of Roseberry
Comtesse de l'Oxford
Président Thiers
Charles Lefébvre
Général Jacqueminot
Marie Baumann
Dr Baillon
Alexandre Chomer
Souvenir de Spaa
Duke of Edinburgh
Duke of Teck
Eugène Appert
Charles Margottin
Sénateur Waisse

Puebla (kitünő)
Sir Garnet Wolseley
Lord Raglan
Jean Soupert
Crown-Prince
Souv. de Victor Emanuel
Fisher Holmes
Louis Van Houtte
Eugène Fürst
Feu brillant
Glory of Cheshunt
Triomphe des Bagatelles
" d'Angers
Secrétaire I. Nikolas
Deuil du Prince Albert
Prince Camille de Rohan
Xavier Olibo
Alsace-Lorraine
Sultan of Zanzibar
Souven. de W. Wood.
Murillo.

9. Ismeretlenek.

Rózsaszínű remon-
táns, igen szép.
Árnyalt, erős növésű
the arózsá, hasonlít
a Bougére-hez, dúsan
nyíló faj.
Ez utóbbi két fajból,
csupán a valódi' név ki-
tudása miatt, díjtalanul is
adunk szemeket.

E fajok az itteni kertekből szereztetnek be s mint az az árak meg-
állapításából látható, igen jutányosan szállítatnak,
az elnevezésekért pedig kezeskedünk.

A „Rózsa-Ujság“ szerkesztősége.

